

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

686

VITENDO VYA KUJIFUNZA KISWAHILI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2009

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A, B** na **C**.
2. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
3. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

SEHEMU A (Alama 40)

- 1. Taja na eleza kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto kuelewa maana ya maneno mapya katika Kiswahili.**

Kutumia picha: Picha zinasaidia mtoto kuona maana ya maneno mapya na kuunganisha sauti na dhana.

Kusoma hadithi: Kusikia maneno mapya ndani ya hadithi kunasaidia mtoto kuelewa muktadha wa maneno.

Kutumia vitendo: Kuigiza au kutenda maneno kunasaidia kumbukumbu na uelewa.

Kujaribu maneno kwa pamoja: Watoto wanarudia maneno mapya pamoja, kuongeza uhakika wa kujua maana sahihi.

- 2. Fafanua kwa kifupi faida nne za kutumia mbinu ya maswali na majibu katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.**

Kuimarisha uelewa: Watoto wanajibu maswali na kuthibitisha kama wameelewa dhana.

Kuboresha kumbukumbu: Kurudia maneno kwa majibu kunasaidia kuhifadhi maelezo.

Kuongeza ushirikiano: Watoto wanashirikiana na mwalimu au wenzake.

Kuongeza motisha: Mbinu ya maswali na majibu hufanya somo kuwa la kushirikisha na la kufurahisha.

- 3. Eleza kwa kifupi hatua nne za kumfundisha mtoto kusoma neno "kuku" kwa kutumia mbinu ya picha.**

Onyesha picha ya kuku.

Elezea sauti ya kila herufi sambamba na picha.

Waulize mtoto kurudia maneno sambamba na picha.

Kurudia mara kadhaa hadi mtoto aweze kutambua na kutamka neno sahihi.

- 4. Taja na eleza kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto kuandika herufi "u" kwa kutumia mifano.**

Onyesha mfano wa herufi "u" kwenye kadi au mchoro.

Elezea jinsi ya kuanza na kuisha mstari wa herufi.

Waachie mtoto kuiga mfano hatua kwa hatua.

Kurudia mazoezi mara kadhaa ili kuongeza uhakika na kumbukumbu.

5. Fafanua kwa kifupi faida nne za kutumia mbinu ya michezo katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuongeza motisha: Michezo hufanya somo kuwa la kufurahisha.

Kuboresha kumbukumbu: Vitendo vinavyohusiana na michezo husaidia kukumbuka maneno na herufi.

Kukuza stadi za kijamii: Watoto wanashirikiana na wenzake.

Kuongeza ujasiri: Watoto wanajifunza kushiriki na kuzungumza bila hofu.

6. Eleza kwa kifupi jinsi mazingira ya shuleni yanavyoweza kuchangia katika kujifunza Kiswahili kwa mtoto.

Upatikanaji wa vitabu na zana: Watoto wana vifaa vya kujifunzia maneno na herufi.

Mazungumzo darasani: Ushirikiano na wenzake husaidia kuelewa maneno mapya.

Usikivu wa mwalimu: Mwalimu anasaidia kurekebisha makosa na kuonyesha njia sahihi.

Mazingira yenye usalama: Watoto wanajisikia huru kushiriki bila woga.

7. Taja na eleza kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto kutamka maneno yenye silabi tatu.

Kueleza maneno kwa uwazi: Mwanzoni mwalimu huelezea maneno hatua kwa hatua.

Kurudia kwa watoto: Watoto wanarudia maneno kwa uwazi na mwendo sahihi.

Kutumia vitendo: Kila silabi inafanywa kwa vitendo vinavyohusiana na maana.

Kuthibitisha matokeo: Mwalimu anakagua na kurekebisha makosa mara moja.

8. Fafanua kwa kifupi faida nne za kutumia vifaa vya kufundishia katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuongeza ufahamu wa kuona: Vifaa vinasaidia kuona maneno na herufi kwa uwazi.

Kuboresha kumbukumbu: Vitendo vinavyohusiana na vifaa husaidia kuhifadhi maelezo.

Kuongeza motisha: Vifaa vinavyovutia hufanya somo la Kiswahili kuvutia.

Kukuza ushirikiano: Watoto wanashirikiana wakati wa kutumia vifaa.

9. Eleza kwa kifupi hatua nne za kumfundisha mtoto kuandika maneno ya Kiswahili kwa kutumia mbinu ya mfano.

Onyesha mfano wa neno kwenye kadi au mchoro.

Elezea jinsi ya kuandika kila herufi hatua kwa hatua.

Waachie mtoto kuiga mfano kwa uangalifu.

Kurudia mazoezi mara kadhaa ili kumuwezesha kuandika neno kwa uhakika.

10. Taja na eleza kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto kuelewa maana ya maneno mapya katika Kiswahili.

Kutumia picha zinazohusiana na neno.

Kuigiza maneno kwa vitendo.

Kusoma hadithi na kuonyesha maneno kwa vitendo.

Kuuliza maswali yanayohusiana na neno ili kuthibitisha uelewa.

SEHEMU B (Alama 30)

11. Eleza kwa kina changamoto tano zinazoweza kutokea wakati wa kumfundisha mtoto Kiswahili kama lugha ya pili.

Msamiati mdogo: Mtoto huenda akashindwa kuelewa maneno mapya.

Ulinganifu wa lugha ya kwanza: Kutumia maneno ya lugha ya kwanza kunaweza kuingiliana na Kiswahili.

Ukosefu wa motisha: Watoto wasiopata motisha hawashiriki kikamilifu.

Ukosefu wa vifaa: Kutokuwepo kwa vitabu au zana kunapunguza ufanisi wa ufundishaji.

Changamoto za kijamii: Watoto wanaoweza kushirikiana kidogo au familia zinazotumia lugha nyingine wanaweza kushindwa kujifunza Kiswahili.

12. Fafanua kwa kina hatua tano za kufundisha mtoto kusoma neno "paka" kwa kutumia mbinu ya picha.

Onyesha picha ya paka.

Elezea sauti ya kila herufi "p", "a", "k", "a" sambamba na picha.

Waulize watoto kurudia maneno sambamba na picha.

Fanya vitendo vinavyohusiana na paka, kama kuiga mlundikano au mwendo.

Kurudia mara kadhaa hadi mtoto aweze kutamka na kutambua maneno kwa usahihi.

13. Eleza kwa kina faida tano za kutumia mbinu ya majadiliano katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuboresha uelewa: Watoto wanapojadili, wanakuwa na ufahamu wa kina wa maneno na dhana.

Kuongeza ushirikiano: Majadiliano hufundisha kushirikiana na kushirikisha wazo.

Kukuza mtazamo wa kijamii: Watoto wanajifunza kusikiliza maoni ya wengine.

Kuimarisha stadi za hoja: Watoto wanajifunza kutoa hoja zao kwa uwazi.

Kuongeza motisha: Majadiliano hufanya ujifunzaji kuwa wa kushirikisha na wa kufurahisha.

SEHEMU C (Alama 30)

14. Fafanua kwa kina hatua tano za kumfundisha mtoto kuandika herufi "k" kwa kutumia mbinu ya mfano.

Onyesha mfano wa herufi "k" kwa kutumia kadi au mchoro.

Elezea hatua ya kuandika mstari wima na mstatili upande wa kulia.

Waachie watoto kuiga mfano hatua kwa hatua.

Wasaidie kurekebisha makosa kwa upole.

Kurudia mazoezi mara kadhaa ili kuhakikisha kumbukumbu na ujuzi.

15. Eleza kwa kina faida tano za kutumia mbinu ya michezo katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuongeza motisha: Michezo hufanya somo kuwa la kufurahisha.

Kuboresha kumbukumbu: Vitendo vinavyohusiana na michezo husaidia kuhifadhi maneno na herufi.

Kuendeleza stadi za kijamii: Watoto wanashirikiana na wenzake.

Kukuza ujasiri: Watoto wanajifunza kushiriki bila hofu.

Kuimarisha stadi za lugha: Vitendo vinavyohusisha michezo hufundisha maneno mapya na matumizi yake.

16. Taja na eleza kwa kina hatua tano za kumfundisha mtoto kutamka maneno yenye silabi nne kwa kutumia mbinu ya michezo.

Chagua maneno yenye silabi nne, kama "ndizi" au "kikapu".

Eleza maneno kwa uwazi na mwendo wa sauti.

Waachie watoto kuigiza au kutumia vitendo vinavyohusiana na maneno.

Kurudia kwa furaha: Watoto wanarudia maneno mara kadhaa kwa usahihi.

Kuthibitisha matokeo: Mwalimu anakagua na kurekebisha makosa mara moja ili kuhakikisha uelewa na matokeo sahihi.